

Яшкіна Оксана Іванівна,*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри маркетингу
Одеського національного політехнічного університету***ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ:
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ЧИННИКИ ВПЛИВУ**

У статті проаналізовано вплив витрат на наукові та науково-технічні роботи на результативність інноваційної діяльності в Україні. За допомогою кореляційного аналізу досліджено вплив витрат підприємств на впровадження інновацій на показники результативності інноваційної діяльності підприємств. Отримано ранги чинників, що впливають на результативність інноваційної діяльності підприємств України.

Ключові слова: інноваційна діяльність, кореляційний аналіз, витрати на інновації, витрати на наукові дослідження.

Постановка проблеми у загальному вигляді. З 2006 року в Україні проводиться обстеження інноваційної діяльності за європейською методологією *CIS*. Таке обстеження було запроваджено з метою моніторингу інноваційної діяльності в Європі, а також для кращого розуміння інноваційних процесів і аналізу впливу інновацій на економіку, включаючи конкурентоспроможність, зайнятість, економічне зростання та структуру торгівлі. У 2011 році за методологією *CIS* проводилося анкетування керівників підприємств за результатами інноваційної роботи у 2008-2010 рр. [1, С. 248-252].

За результатами опитування, в Україні скорочується кількість підприємств, які впроваджують технологічні інновації, а кількість тих, хто впроваджує нетехнологічні інновації (маркетингові та організаційні), навпаки – збільшується. 34,4% інноваційно-активних підприємств України – це підприємства оптової торгівлі з нетехнологічними інноваціями. Такі результати інноваційної діяльності в Україні суперечать вектору, за яким Україна розвивалася за радянських часів. Ще два десятиліття тому вона була промисловим та сільськогосподарським флагманом СРСР.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких покладений початок вирішенню даної проблеми і на які спирається автор. Чинники впливу на інноваційну діяльність підприємств перебувають у центрі уваги багатьох вчених. Так, у статтях І.В. Федулової та Л.І. Федулової [2; 3] розглянуті проблеми статистичного обліку інноваційних підприємств України за напрямками інноваційної діяльності та витратами на інновації, а також проблеми оптимізації витрат на інноваційну діяльність. А. Амоша [4], О.О. Маслак та К.О. Дорошкевич [5] у своїх працях наголошують на позитивних та негативних фактори, які впливають на інноваційну діяльність підприємств України. А.В. Череп [6], Л.Ф. Чумак [7], Д.О. Крикуненко [8] та В. Бурлака [9] аналізують проблеми та пріоритети розвитку інноваційної діяльності та впровадження інновацій у сучасних умовах.

Виділення не вирішених раніше питань, що є частиною загальної проблеми, яким присвячується стаття. Проте у працях українських дослідників недостатньо уваги приділяється виявленню впливу витрат на наукову та інноваційну діяльність на результативність інноваційної діяльності підприємств України.

Метою дослідження є виявлення напрямів наукових та інноваційних витрат, які значно впливають на результативність інноваційної діяльності.

Викладення основного матеріалу дослідження. Розглянемо, які чинники впливають на показники результативності інноваційної діяльності економіки України. Як показники результативності інноваційної діяльності України пропонуємо розглядати такі (табл. 1):

- кількість упроваджених нових технологічних процесів;
- кількість упроваджених маловідходних, ресурсозберігаючих процесів;
- кількість інноваційних видів продукції, виробництво яких освоєно;
- кількість нових видів техніки, виробництво яких освоєно;
- обсяг реалізованої інноваційної продукції.

Таблиця 1 – Показники результативності інноваційної діяльності економіки України [10]

Рік	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Упроваджено нових технологічних процесів, шт.	у т. ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	Освоєно виробництво інноваційних видів продукції, найменувань	із них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн грн	Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн грн
2000	14,8	1403	430	15323	631	–	144412,8	–
2001	14,3	1421	469	19484	610	6,8	155891,1	10600,59
2002	14,6	1142	430	22847	520	7	171206,7	11984,47
2003	11,5	1482	606	7416	710	5,6	220605,1	12353,89
2004	10	1727	645	3978	769	5,8	338351,9	19624,41
2005	8,2	1808	690	3152	657	6,5	348840,9	22674,66
2006	10	1145	424	2408	786	6,7	413082,9	27676,55
2007	11,5	1419	634	2526	881	6,7	537377,6	36004,3
2008	10,8	1647	680	2446	758	5,9	718941	42417,52
2009	10,7	1893	753	2685	641	4,8	591965,4	28414,34
2010	11,5	2043	479	2408	663	3,8	1065851	40502,32
2011	12,8	2510	517	3238	897	3,8	1331888	50611,73
2012	13,6	2188	554	3403	942	3,3	1404564	46350,61

За даними Держкомстату, у 2000-2012 рр. стабільну динаміку мали лише три з розглянутих п'яти показників результативності інноваційної діяльності: кількість упроваджених нових технологічних процесів, кількість упроваджених маловідходних, ресурсозберігаючих процесів та кількість нових видів техніки, виробництво яких освоєно. Кризові явища у 2009 році вплинули лише на обсяг реалізованої інноваційної продукції, інші показники результативності інноваційної діяльності такого впливу не зазнали. У 2003 році кількість інноваційних видів продукції, виробництво яких освоєно, скоротилася утричі порівняно з 2002 роком, а у 2004 році – вдвічі порівняно з 2003 роком. Такі «стрибки» можуть пояснюватися тим, що до 2003 року у цій графі фіксувалося освоєння нових, а не інноваційних товарів, хоча принципової різниці ці найменування не мають. Обсяг реалізованої інноваційної продукції у 2009 році

Розділ 3 Інноваційний менеджмент

скоротився порівняно з 2008 роком на третину. У тому ж 2009 році обсяги продукції промисловості також зменшилися порівняно з 2008 роком, але лише на 18%. Починаючи з 2009 року, частка інноваційної продукції у загальному обсязі промислової продукції постійно зменшувалася і в 2012 році досягла критично низького значення у 3,3%. Вважаємо, що на показники результативності інноваційної діяльності підприємств можуть впливати два чинники:

- витрати на наукові та науково-технічні роботи;
- витрати підприємств на інновації.

Дані за обсягами цих витрат у масштабі України у 2000-2012 рр. подані у табл. 2.

Таблиця 2 – Фактори, що впливають на інноваційні показники економіки України [10]

	Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт, млн грн	у тому числі				Загальна сума витрат на інновації, млн грн	у тому числі			
		фундаментальні дослідження	прикладні дослідження	розробки	науково-технічні послуги		дослідження і розробки	«придбання» інших зовнішніх знань	придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	інші витрати
2000	1978,4	266,6	436,7	1106,3	168,8	1760,1	266,2	72,8	1074,5	182,7
2001	2275	353,3	304,9	1317,2	299,6	1979,4	171,4	125	1249,4	249,8
2002	2496,8	424,9	343,6	1386,6	341,7	3018,3	270,1	149,7	1865,6	407,7
2003	3319,8	491,2	429,8	1900,2	498,6	3059,8	312,9	95,9	1873,7	250
2004	4112,4	629,7	573,7	2214	695	4534,6	445,3	143,5	2717,5	419,8
2005	4818,6	902,1	708,9	2406,9	800,7	5751,6	612,3	243,4	3149,6	754,6
2006	5354,6	1141	841,5	2741,6	630,5	6160	992,9	159,5	3489,2	563,7
2007	6700,7	1504	1132,6	3303,1	761	10850,9	986,5	328,4	7471,1	2064,9
2008	8538,9	1927,4	1545,7	4088,2	977,7	11994,2	1243,6	421,8	7664,8	2664
2009	8653,7	1916,6	1412	4215,9	1109,2	7949,9	846,7	115,9	4974,7	2012,6
2010	9867,1	2188,4	1617,1	5037	1024,6	8045,5	996,4	141,6	5051,7	1855,8
2011	10349,9	2205,8	1866,7	4985,9	1291,5	14333,9	1079,9	324,7	10489,1	2440,2
2012	11252,7	2621,9	2057,7	5369,9	1203,2	11480,6	1196,3	47	8051,8	2185,5

Перший чинник – «витрати на наукові та науково-технічні роботи» – має за звітною статистичною класифікацією такі структурні субфактори:

- витрати на фундаментальні дослідження;
- витрати на прикладні дослідження;
- витрати на розробки;
- витрати на науково-технічні послуги.

Другий чинник – «витрати підприємств на інновації» – також має чотири структурних субфактори:

- дослідження і розробки;
- «придбання» інших зовнішніх знань;
- придбання машин, обладнання та програмного забезпечення;
- інші витрати.

Скористаємося інструментарієм кореляційного аналізу для виявлення ступеня впливу цих напрямів витрат на показники результативності інноваційної діяльності підприємств України.

У табл. 3 містяться коефіцієнти кореляції субфакторів чинника «витрати на наукові та науково-технічні розробки» із показниками результативності інноваційної діяльності (за даними 2000-2012 рр.).

Таблиця 3 – Коефіцієнти кореляції субфакторів чинника «витрати на наукові та науково-технічні роботи» із показниками результативності інноваційної діяльності

Витрати	Усього, у фактичних цінах	Фундаментальні дослідження	Прикладні дослідження	Розробки	Науково-технічні послуги
Упроваджено нових технологічних процесів	0,79	0,74	0,78	0,79	0,84
У тому числі маловідходних ресурсозберігаючих	0,29	0,27	0,24	0,28	0,46
Освоєно виробництво інноваційних видів продукції	-0,71	-0,68	-0,66	-0,71	-0,77
Із них нові види техніки	0,63	0,63	0,66	0,62	0,62
Обсяг реалізованої інноваційної продукції	0,95	0,94	0,96	0,94	0,90

Бачимо, що на впровадження нових технологічних процесів в Україні найбільший вплив мають витрати на науково-технічні послуги (коефіцієнт кореляції 0,84). Це є логічним, оскільки впровадження нових технологій та процесів завжди супроводжується певними науково-технічними послугами з підготовки та запуску. Інші витрати на наукові та науково-технічні роботи мають також досить сильний вплив на впровадження нових технологічних процесів (коефіцієнт кореляції в усіх показниках близький до 0,8).

На впровадження маловідходних та ресурсозберігаючих процесів слабо впливають витрати на науково-технічні послуги (коефіцієнт кореляції 0,46). Серед інших витрат на наукові та науково-технічні роботи ніякого впливу на цей показник не виявлено (коефіцієнти кореляції близькі до 0,3, що означає відсутність взаємозв'язку показників).

Освоєння інноваційних видів продукції має зворотний зв'язок з усіма витратами на наукові та науково-технічні роботи (коефіцієнти кореляції близькі до -0,7). Тобто чим більші витрати, тим менше освоєно інноваційних видів продукції. Цей висновок можемо вважати парадоксальним.

Можливо, на коефіцієнти кореляції вплинуло те, що до 2005 року враховувалася вся нова освоєна у виробництві продукція, а з 2005 – лише інноваційна. Перевіримо взаємозв'язок цих чинників із 2005 по 2012 рік, коли не відбувалося значного спаду кількості освоєних видів інноваційної продукції (табл. 4).

Таблиця 4 – Коефіцієнти кореляції чинника «витрати на наукові та науково-технічні роботи» з кількістю освоєних інноваційних видів продукції у 2005-2012 рр.

Витрати	Усього, у фактичних цінах	Фундаментальні дослідження	Прикладні дослідження	Розробки	Науково-технічні послуги
Результати					
Освоєно виробництво інноваційних видів продукції	0,34	0,29	0,37	0,29	0,56

Як бачимо, на кількість освоєних інноваційних видів продукції має невеликий вплив лише один із напрямів науково-технічної діяльності – витрати на науково-технічні послуги (коефіцієнт кореляції 0,56). Інші витрати не приводять до збільшення виробництва освоєних інноваційних видів продукції. На кількість освоєних нових видів техніки у 2000-2012 рр. всі види витрат на наукові та науково-технічні роботи мають середній вплив (коефіцієнт кореляції близький до 0,65). Найтісніший зв'язок з усіма витратами на наукові та науково-технічні роботи має обсяг реалізованої інноваційної продукції (коефіцієнти кореляції перевищують 0,9).

Дослідимо вплив субфакторів другого чинника «витрат підприємств» на інновації на показники результативності інноваційної діяльності. У табл. 5 наведені коефіцієнти парної кореляції всіх видів витрат (субфакторів) з усіма показниками результативності інноваційної діяльності.

Таблиця 5 – Коефіцієнти кореляції чинника «витрати на інновації» з показниками інноваційної діяльності

Витрати	Загальна сума витрат	Дослідження і розробки	«Придбання» інших зовнішніх знань	Придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	Інші витрати
Результат					
Упроваджено нових технологічних процесів	0,67	0,53	0,13	0,69	0,65
У тому числі маловідходних ресурсозберігаючих	0,33	0,27	0,34	0,28	0,40
Освоєно виробництво інноваційних видів продукції	-0,68	-0,78	-0,36	-0,62	-0,62
Із них нові види техніки	0,76	0,76	0,30	0,78	0,58
Обсяг реалізованої інноваційної продукції	0,96	0,94	0,44	0,95	0,91

На кількість упроваджених нових технологічних процесів найбільший вплив має такий субфактор, як придбання машин та обладнання (коефіцієнт кореляції 0,69). На кількість упроваджених маловідходних та ресурсозберігаючих процесів впливу розглянутих субфакторів не виявлено (усі коефіцієнти кореляції не більші від 0,4). На кількість освоєних у виробництві інноваційних видів продукції витрати на інновації впливають зворотно, як і в розглянутому вище аналізі впливу витрат на науку. Та сама

парадоксальна ситуація – чим більші витрати на інновації, тим менше освоєних видів інноваційної продукції. У 2005-2012 рр. взаємозв'язку між жодним напрямом витрат на інновації та кількістю освоєних у виробництві інноваційних видів продукції не виявлено (табл. 6).

Таблиця 6 – Коефіцієнти кореляції чинника «витрати на інновації» з кількістю освоєних інноваційних видів продукції у 2005-2012 рр.

Витрати Результати	Загальна сума витрат	Дослідження і розробки	Набуття інших зовнішніх знань	Придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	Інші витрати
Освоєно виробництво інноваційних видів продукції	0,32	-0,08	-0,23	0,37	0,09

На освоєння виробництва нових видів техніки найбільше впливають такі напрями витрат на інновації, як придбання машин, обладнання та дослідження і розробки. На обсяг реалізованої інноваційної продукції впливають усі види інноваційних витрат, крім витрат на «придбання» інших зовнішніх знань.

Узагальнюючи дослідження впливу витрат на наукові та науково-технічні роботи і витрат на інноваційну діяльність підприємств України із показниками результативності інноваційної діяльності, отримуємо такі дані (табл. 7). Вплив певного напрямку витрат будемо вважати дуже сильним у разі наявності коефіцієнта кореляції показників, більшого за 0,9, сильним – у випадку, коли $0,7 < r < 0,9$, середнім, коли $0,5 < r < 0,7$, у випадку, коли коефіцієнт кореляції менший за 0,5, будемо вважати, що фактор не має значного впливу на показник результативності інноваційної діяльності.

Таблиця 7 – Ранжування субфакторів впливу витрат на наукову та науково-технічну діяльність і витрат на інноваційну діяльність на показники результативності інноваційної діяльності

Показники результативності інноваційної діяльності	Ранги субфакторів впливу	Субфактори (витрати на...)	Ступінь впливу	Напрямок витрат (науковий / інноваційний)
1	2	3	4	5
Упроваджено нових технологічних процесів	1	науково-технічні послуги	сильний ($r = 0,84$)	науковий
	2	розробки	сильний ($r = 0,79$)	науковий
	–	прикладні дослідження	сильний ($r = 0,78$)	науковий
	4	фундаментальні дослідження	сильний ($r = 0,74$)	науковий
	5	придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	середній ($r = 0,69$)	інноваційний
	6	інші витрати	середній ($r = 0,65$)	інноваційний

1	2	3	4	5
У тому числі маловідходних ресурсозберігаючих	–	факторів, які значно впливають на показник, не виявлено	–	–
Освоєно виробництво інноваційних видів продукції	1	науково-технічні послуги	середній ($r=0,56$)	науковий
	–	інших факторів, які значно впливають на показник, не виявлено	–	–
Із них нові види техніки	1	придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	сильний ($r = 0,78$)	інноваційний
	2	дослідження і розробки	сильний ($r = 0,76$)	інноваційний
	3	прикладні дослідження	середній ($r = 0,66$)	науковий
	4	фундаментальні дослідження	середній ($r = 0,63$)	науковий
	5	розробки	середній ($r = 0,62$)	науковий
	6	науково-технічні послуги	середній ($r = 0,62$)	науковий
Обсяг реалізованої інноваційної продукції	1	прикладні дослідження	дуже сильний ($r = 0,96$)	науковий
	2	придбання машин, обладнання та програмного забезпечення	дуже сильний ($r = 0,95$)	інноваційний
	3	дослідження і розробки	дуже сильний ($r = 0,94$)	інноваційний
	4	фундаментальні дослідження	дуже сильний ($r = 0,94$)	науковий
	5	розробки	дуже сильний ($r = 0,94$)	науковий
	6	інші витрати	дуже сильний ($r = 0,91$)	інноваційний
	7	науково-технічні послуги	дуже сильний ($r = 0,9$)	науковий

На впровадження нових технологічних процесів сильно впливають усі чотири субфактори, які належать до витрат на наукові та науково-технічні роботи; два субфактори, які належать до витрат на інновації, мають середній вплив. На впровадження маловідходних, ресурсозберігаючих процесів впливу жодного з восьми розглянутих субфакторів не виявлено. На освоєння виробництва нових видів продукції середній вплив має лише один науковий субфактор – витрати на науково-технічні послуги. На освоєння у виробництві нових видів техніки сильно впливають два субфактори, які належать до витрат підприємств на інновації: придбання машин, обладнання та витрати на дослідження і розробки; середній вплив мають усі чотири субфактори, які належать до витрат на наукові та науково-технічні роботи. На обсяг реалізованої інноваційної продукції сильний вплив мають усі субфактори, які характеризують витрати на наукову та інноваційну діяльність, крім субфактора «витрати на «придбання» інших зовнішніх знань».

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розробок за даним напрямом. Більшість субфакторів, які впливають на результативність інноваційної діяльності, пов'язані з науковими та науково-технічними роботами. Витрати на

нетехнологічні інновації майже не впливають на показники результативності інноваційної діяльності підприємств України. Усі напрями витрат на наукові та науково-технічні роботи сильно впливають на обсяг реалізованої інноваційної продукції, мають сильний вплив на впровадження нових технологічних процесів та мають середній вплив на освоєння виробництва нових видів техніки. У перспективі важливо дослідити галузеву структуру витрат на наукові дослідження та інновації, ступінь впливу цих витрат на результативність інноваційної діяльності у галузях.

1. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. – К. : ДП «Інформаційно-видавничий центр Держстату України», 2012. – 305 с.
2. Федулова І.В. Дослідження інноваційної активності промислового підприємства / І.В. Федулова // Технічні та прикладні питання економіки. – 2010. – Вип. 26. – С. 121-127.
3. Федулова Л.І. Проблеми і передумови формування в Україні економіки новітнього технологічного укладу / Л.І. Федулова // Управлінські інновації. – 2012. – Вип. 1. – С. 9-20.
4. Амоша А. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / А. Амоша // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 28-32.
5. Маслак О.О. Чинники впливу на інноваційну діяльність промислових підприємств / О.О. Маслак, К.О. Дорошкевич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип.22.8. – С.269-274.
6. Череп А.В. Розвиток інноваційної діяльності в Україні в сучасних умовах / А.В. Череп, С.І. Васильєва // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 5, Т. 3. – С. 7.
7. Чумак Л.Ф. Інноваційна діяльність підприємства в сучасних умовах // Бізнес Інформ. – 2012. – № 12. – С. 209-212.
8. Крикуненко Д.О. Проблеми впровадження інновацій на підприємствах / Д.О. Крикуненко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 4, Т. 1. – С. 45-49.
9. Бурлака В. Пріоритети інноваційного розвитку в українській економіці / В. Бурлака // Діловий вісник. – 2010. – № 12 (199). – С. 18-22.
10. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>.

О.И. Яшкіна, канд. экон. наук, доцент, доцент кафедры маркетинга Одесского национального политехнического университета

Інноваційна діяльність підприємств України: тенденції розвитку та фактори впливу

В статті проаналізовано вплив витрат на наукові та науково-технічні роботи на результативність інноваційної діяльності в Україні. С допомогою кореляційного аналізу досліджено вплив витрат підприємств на впровадження інновацій на показники результативності інноваційної діяльності підприємств. Отримані ранги факторів, впливаючих на результативність інноваційної діяльності підприємств України.

Ключевые слова: инновационная деятельность, корреляционный анализ, затраты на инновации, затраты на научные исследования.

О.І. Yashkina, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Marketing of Odessa National Polytechnic University

Innovative activities of enterprises in Ukraine: trends and factors of influence

The aim of the article. The aim of the study is to identify areas of research and innovation costs that significantly affect the effectiveness of innovation.

The results of the analysis. The author proposed to consider the following performance indicators of innovation in Ukraine: the number of implemented new processes, the number of implemented low waste and resource saving processes of innovative products, the number of new types of equipment, the volume of sales of innovative products. There are two factors that can affect on indicators of innovation activity: the cost of scientific and technical work and the cost of business innovations' implementation.

The first factor «cost of scientific and technical work» is for reporting statistical classification of such structural subfactors: the cost of basic research, the cost of applied research, the cost of development, the cost of research and technical services.

The second factor «companies' cost on innovation» has other four structural subfactors: research and development, the acquisition of other external knowledge, acquisition of machinery, equipment and software, other costs.

The study reveals that most of the subfactors that influence the effectiveness of innovation are related to scientific and technical work. The cost of non-technological innovations has almost no influence on the performance indicators of enterprises' innovative activity in Ukraine. All directions of the cost of scientific and technical work are very responsive to volume of sales of innovative products, have a strong impact on the introduction of new technological processes and an average impact on the development of new types of technology.

Conclusions and directions of further researches. The introduction of new technological processes are strongly influenced by the four subfactors related to the cost of scientific and technical work, two subfactors, which include the costs of innovation with medium impact. The average impact on the development of new products has only one scientific subfactor – the cost of scientific and technical services. The development of new types of equipment is strongly influenced by two subfactors that apply to companies spending on innovation: the acquisition of machinery and equipment and expenditure on research and development, the average impact of having all four subfactors related to the cost of scientific and technical work. The volume of product innovation is strongly influenced by all subfactors that characterize the costs of research and innovation, in addition to subfactors «cost of acquisition of other external knowledge».

Keywords: innovation, correlation analysis, costs of innovation, costs of research.

1. Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraïni: statystychnyi zbirnyk. (2012). [Research and innovation in Ukraine: statistical yearbook]. Kyiv: Informatsiino-vydavnychiy tsentr Derzhstatu Ukrainy [in Ukrainian].

2. Fedulova, I.V. (2010). Doslidzhennia innovatsiinoi aktyvnosti promyslovoho pidpryemstva [Research of innovative activity of industrial enterprises]. *Tekhnichni ta Prykladni Pytannia Ekonomiky – Technical and Applied Economic Issues*, 26, 121-127 [in Ukrainian].

3. Fedulova, L. (2012). Problemy i peredumovy formuvannia v Ukraini ekonomiky novitnoho tehnolohichnoho ukladu [Problems and conditions of formation in Ukraine an economy of the newest technological structure]. *Upravlinski innovatsii – Management Innovation*, 1, 9-20 [in Ukrainian].

4. Amosha, A. (2005). Innovatsiinyi shliakh rozvytku Ukrainy: problemy ta rishennia [An innovative way of development of Ukraine: problems and solutions]. *Ekonomist – Economist*, 6, 28-32 [in Ukrainian].

5. Maslak, O.O., & Doroshkevych, K.O. (2012). Chynnyky vplyvu na innovatsiinu diialnist promyslovykh pidpryemstv [Factors of influence on innovative activity of industrial enterprises]. *Naukovii Visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin NLTU Ukraine*, 22.8, 269-274 [in Ukrainian].

6. Cherep, A.V. (2010). Rozvytok innovatsiinoi diialnosti v Ukraini v suchasnykh umovakh [Development of innovative activity in Ukraine under current conditions]. *Visnyk Hmelnytskoho Natsionalnoho Universitetu – Bulletin of Khmelnytskyi National University*, 5, Vol. 3, 7 [in Ukrainian].

7. Chumak, Larisa F. (2012). Innovatsiina diialnist pidpryemstva v suchasnykh umovakh [Innovative activity of the enterprise in modern conditions]. *Biznes Inform – Business Inform*, 12, 209-212 [in Ukrainian].

8. Krykunenko, D.O. (2011). Problemy vprovadzhenia innovatsii na pidpryemstvakh [The problems of innovation implementation at enterprises]. *Marketynh i Menedzhment Innovatsii – Marketing and Management of Innovations*, 4, Vol. 1, 45-49 [in Ukrainian].

9. Burlaka, V. (2010). Priorytety innovatsiinoho rozvytku v ukrainskii ekonomitsi [Innovative development priorities of Ukrainian economy]. *Dilovyi Visnyk – Business Journal*, 12 (199), 18-22 [in Ukrainian].

10. Sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Sait Stat Statistics Service of Ukraine]. *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from <http://ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].

Отримано 11.09.2013 р.